

Barne- likestillingsog inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

Dato: 09.11.2012
Saksbehandler: Tone Hilde Birkelund
Telefon direkte: 75555519
Deres ref.:
Løpenr.: 65846/2012
Saksnr./vår ref.: 2011/5277
Arkivkode: F47

Høringsuttalelse angående endringer i barnevernloven

Høringsuttalelse fra Bodø kommune, barneverntjenesten, i forbindelse med forslag til endring i lov om barneverntjenester av 17.juli 1992 nr. 100

Generelt

Hovedutfordringene i dagens organisering av barnevernet er å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Dette betyr at det enkelte barn skal motta riktig tjenestetilbud og at ressursene i barnevernet skal anvendes på en effektiv måte, slik at flest mulig barn får best mulig hjelp. Barnevernet skal ivareta barnas rettsikkerhet.

Kommunen er i henhold til barnevernloven § 2-1 ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til et statlig organ. Dette omfatter bl.a. forebyggende arbeid, ansvar for å gjennomgå meldinger og foreta undersøkelser, treffe vedtak om frivillige hjelpetiltak, treffe akuttvedtak og forberede saker for fylkesnemnda. Kommunen har også ansvar for å godkjenne fosterhjem, følge opp barn som er plassert utenfor hjemmet, og å oppnevne tilsynsførere for barn i fosterhjem.

Slik loven er formulert er det kommunen som har det helhetlige ansvaret for barn og familien og som fatter vedtak om hjelpetiltak og fremmer sak for fylkesnemnda om plassering utenfor hjemmet. I tillegg har kommunene ansvar for å følge opp barn, foreldre og fosterforeldre i forbindelse med fosterhjems plasseringer. Uavhengig av hvem som har oppgaveansvar for tiltakene.

Fosterhjem

Bufetat skal bistå kommunene ved plassering utenfor hjemmet, ofte oppstår det uenighet mellom kommunen og Bufetat i disse situasjonene. Det oppleves som om Bufetat overprøver faglige vurderinger innenfor kommunens eget ansvarsområde, samt at det legges føringer på den økonomiske styringen av tiltakene. Kommunen mener Bufetat ikke dekker det tiltaksbehovet kommunen trenger.

Ventetid for å få plassert barn i fosterhjem har økt betraktelig de siste årene. Det er vanskelig å få fosterhjem fra Bufetat. I de fleste tilfeller får kommunene tilbud om et fosterhjem som Bufetat vurderer som godt nok, og kommunene må ta til takke med fosterhjemstilbudet. Sett fra kommunenes side er det ofte en for dårlig match mellom barnet og det fosterhjemmet barna blir plassert i. Noe som i flere tilfeller fører til flyttinger av barnet.

Barneverntjenesten

Postadresse:
Postboks 903, 8001 Bodø
Besøksadresse:
Droningens gt. 15, 8006 Bodø

Telefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 55 40
Telefax: 75 55 55 48

Elektroniske adresser:
postmottak@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no

Orgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

Fordi Bufetat ikke tilbyr gode nok fosterhjem og det tar lang tid før tilbudet kommer, rekrutterer og godkjenner kommunen en stor del av fosterhjemmene selv. Dette bruker kommunen mye ressurser på.

Bodø kommune mener tilgjengeligheten på fosterhjem og ventetid for å få et tilbud fra Bufetat er for begrenset. For å få til et mer tilgjengelig og flere gode fosterhjemsalternativer bør både de økonomiske og personalmessig ressurser overføres fra statlig barnevern til kommunalt barnevern. Dette vil gi kommunen en bedre oversikt over fosterhjemmene som igjen fører til at barna får et tilpasset tilbud og er med på å begrense flere flyttinger.

Når kommunene trenger tiltak i forhold til akutte plasseringer har det i lang tid vært vanskelig å få beredskapshjem som er tilpasset barnets behov, barnet er ofte blitt plassert forholdsvis langt unna sitt bosted i helt fremmede omgivelser. Kommunen har i disse tilfellene ofte funnet egne tilfeldige plasseringssteder for kortere eller lengre perioder for at belastningen på barnet og foreldrene ikke skulle bli for stor. Dette har ført til en uforutsigbar situasjon for både barnet, familien og kommunen. Dersom kommunene får tilført ressurser vil kommunen få en bedre oversikt over situasjonen som igjen vil føre til en bedre situasjoner for barnet og familien.

Institusjon

I forhold til institusjonstilbud er kvaliteten for tilfeldig på tiltaket som tilbys fra Bufetat. Ofte er tilbudet basert på hvor det er ledig plass og ikke på ungdommens behov. I tillegg kommer det lange reise i forhold til tidsbruk som fører til mye ressursbruk.

Det framkommer forslag om at forsterket fosterhjem burde kunne brukes som tvangstiltak og likestilles med institusjon. Kommunen mener ikke dette er en bra nok løsning. Noen unge vil ha bruk for behandling for et eventuelt rusproblem eller kriminell atferd. Dette vil kreve både faglige – og økonomiske ressurser, samt egnede fosterhjem. Disse ungdommene blir det vanskelig å finne fosterhjem til, hvordan skal det organiseres? Vil fosterhjem ha ungdom i huset med store rusproblemer eller kriminell atferd? Har fosterforeldre kompetanse til å gi ungdommen rusbehandling eller atferdsendring i forhold til kriminell atferd?

Kommunene mener fosterhjem ikke kan erstatte behandlingsbehovet ungdommene får ved et institusjonsopphold. Hvordan skal Bufetat klare å rekruttere fosterhjem til denne gruppen ungdom når det er manko på fosterhjem generelt til mindre barn, der det ikke er rus og kriminalitetsproblematikk hos barnet.

Når kommunen har vurdert plassering i institusjon som eneste og beste tiltak, er hjelpetiltak vurdert og prøvd og ikke funnet tjenelig. Kommunen er restriktiv med å bruke et så alvorlig inngripende tiltak som institusjon overfor ungdom. Dette er på ingen måte vurdert ut fra ”bekvemmelighetsyn”, men ut fra en faglig vurdering om et nødvendig tiltak for å få til endring av atferd.

Ungdom i fengsel

Det foreslås at ungdom som kommer ut av fengsler før de er 18 år, og som oppfyller vilkårene for å motta tiltak fra kommunen, skal få slike tiltak allerede i dag. Det nye som følger av dette forslaget, er at kommunene skal følge opp alle under 18 år som sitter i varetekt eller gjennomfører straff. Videre følger det av lovforslaget at ungdom som er over 18 år når de løslates, og som ikke har mottatt tiltak fra kommunene før det fylte 18 år, likevel skal kunne motta, frivillige hjelpetiltak fra barnevernet. Barnevernet i Bodø kommune har ikke oversikt over hvor stor gruppe dette er eller vil bli, men uansett vil det være ressurskrevende å følge disse unge voksne opp, noe som kan gå ressursmessig på bekostning av oppfølging av mindre barn.

Hjemmebaserte tiltak/hjelpetiltak

Hjemmebaserte tiltak er et kommunalt ansvar, og det bør være en selvfølge at ressursene også ligger der. Tiltakene bør også administreres av kommunen. Det er der barna bor og de som jobber nært til barna, samt nærmiljøet som kjenner barna, og vet hvilket behov som både er tjenelig og fremmer vekst.

Bodø kommune har et stort faglig miljø og nok variasjon i praksis til å ivareta både hjemmebaserte tiltak og hjelpetiltak, samt flere metodikker som er tilgjengelig i kommunen. Dersom det er ressurser tilgjengelig i kommunene vil dette arbeidet få større fokus og prioriteringer i framtiden.

Kompetanseheving

Barnevernet i Bodø mener å ha god kompetanse på både godkjenning, rekruttering og fosterhjemsoppfølging. I tillegg har kommunen gode metoder og tiltak for å få til et godt tilbud om hjemmebaserte tiltak og hjelpetiltak. Denne kompetanse må i stor grad oppdateres jevnlig og trenges mest i førstelinjetjenesten for å trygge god utviklingsmuligheter både i forhold til veiledning og barns behov.

Det er viktig å komme tidlig inn med rette tiltak, dette trengs det kompetanse tilgjengelig til i kommunen. Et resultat av kompetanseheving og endringstiltak til barn og familie, vil sannsynligvis føre til færre ungdom i institusjon og færre barn i fosterhjem.

I forhold til forebyggende arbeid er det viktig at opplæring og kompetanseheving skjer der ansvaret for tiltakene utøves. Det foreslås at det avsettes ressurser til kompetanseheving i kommunen og øremerkes slike tiltak.

Samarbeid mellom Bufetat og det kommunale barnevern

Samarbeidet mellom kommunene og Bufetat har over år bydd på problemer. Bufetat blander seg ofte inn i beslutningene til kommune uten at de kjenner barnet og familien. Sett fra kommunens side bidrar dette til at man vanskeliggjør plassering av barn i riktig tiltak. Når kommunen etterspør statlige tiltak og Bufetat enten ber om at andre tiltak vurderes, tilbyr annen type institusjon eller fosterhjem de har for hånden oppstår det samarbeidsproblemer. Skal kommunens arbeid lykkes og at barnets beste skal være i sentrum for vurdering av tiltak, er kommunen avhengig av at riktig tiltak velges. Dette kan i hovedsak bare gjøres av vurderinger av kommunen som står barna nærmest og kjenner sakene. Når riktig tiltak velges gir det gevinst, først og fremst for barna, men også for samfunnet som helhet.

Utredningsansvar

Problem i samhandlingen handler delvis om at Bufetat overprøver kommunens vurderinger. Dette har de ikke anledning til i følge loven, og kommunen mener overprøving av kommunens ansvar vil føre til mer byråkrati og ikke er til barnets beste.

Bodø kommune oppfatter dette som utelukkende negativt med en ny utredning. Det oppleves som Bufetat ikke har tillit til de vurderinger og jobben som gjøres i kommunen. Det verken ønskes eller trengs mer kontroll fra Bufetat.

Saksbehandlerne i kommunen gjør en grundig undersøkelse samt drøfter saken i et faglig team i kommunen før det søkes om tiltak. Det tar lang tid å få tiltak fra Bufetat. Dersom saken skal vurderes atter engang vil det bli forholdsvis mye lengre ventetid for barna.

Erfaringsmessig sender kommune en rekke skriftlige søknader og forespørsler til Bufetat. Bare i enkelte tilfeller får vi skriftlige tilbakemeldinger, men det går forholdsvis lang tid før søknad besvares, ofte kommer tilbakemeldingen bare i form av en telefon, spesielt når kommunen får et avslagsvedtak på ønsket tiltak. Det er på bakgrunn av dette vanskelig å forstå forslaget om en forskriftshjemmel til overprøving av kommunens faglige vurdering, som noe annet enn en styringsambisjon fra statens side som ikke vil føre til barnets beste.

De aller fleste saker som det søkes Bufetat om tiltak til er behandlet i fylkesnemnda/rett og vedtak foreligger – saken er da behandlet rettsikkerhetsmessig og faglig for alle parter.

Fylkesmannen har allerede denne oppgaven og utfører den på en tilfredsstillende måte.

Fagteamets rolle

Kommunen tror at ikke at nye foreslåtte oppgaver for fagteamene vil løse tillitsproblemene, tvert imot. Det foreslås heller at det foregår en gradvis forskyvning av ressursene mot kommunen. Det vil være med på å tydeliggjøre kommunens faglige ansvar, samt gi et bedre og forutsigbart tilbud til de barna og familiene som trenger det.

Finansieringsordningene

Kommunene bør overta oppgaver fra Bufetat fordi kommunen vurderer at tiltakene vil bli bedre tilpasset de enkelte barn, ungdom og familie samt at det vil bli ressursbesparende. Kommunen vil i tillegg få et bedre helhetsbilde og god oversikt over barnets behov og den økonomiske situasjon. Dette gjelder spesielt i forhold til fosterhjem og institusjonsoppfølging, men også i forhold til hjemmebaserte tiltak. Det er vanskelig å si noe om besparing i forhold til tiltakene, men det vil helt sikkert være en stor besparing i forhold til de enorme administrasjonskostnadene Bufetat har i dag.

Det ligger en sterkt lovpålagt plikt på kommunen å velge det tiltaket som er best og mest tjenelig for det enkelte barn/ungdom. Kommune er bevisst på at økonomiske hensyn ikke skal brukes som argument for å ikke bruke tiltak. Dersom det blir innført en større egenandel på tilbud som gis fra Bufetat vil dette kunne føre til et større press på kommunen om ikke å benytte seg av institusjonstilbud som kan være det rette tiltaket. Noe som vil føre til et dårligere samarbeidsklima.

Ved dyrere institusjonsplasser tror kommunen ikke at det vil føre til færre plasseringer. Dette fordi kommune ser at det er en gruppe ungdommer som vil trenger behandling for sine rus og atferdsproblemer både nå og i fremtiden. Disse problemene mener kommunen ikke kan løses ved større bruk av fosterhjem, men ved tett oppfølging og behandling.

På bakgrunn av dette mener en at endring i barnevernloven både i forhold til overføring av oppgaver og ressurser, vil gi økonomiske besparelser spesielt i forhold til fosterhjemsarbeidet. Dette fordi kommunen som har ansvaret for disse oppgavene kan gi et bedre tilbud til det enkelte barn på grunn av nærhet, kjennskap og helhetsvurdering av barnets behov. Kommunen har til tross for Bufetats rolle om å tilby fosterhjem, i stor grad utført arbeidet med rekruttering og godkjenning av fosterhjem selv.

Det kommunale rekrutteringsarbeidet, til fosterhjem har vært gjort uten at det har vært ekstra ressurser til det. Disse oppgavene går på bekostning av andre oppgaver som lovpålagte besøk og oppfølging samt tilsyn i fosterhjem. Kommunalt rekrutteringsarbeid har vært nødvendig for at barna ikke skulle være for lenge i en vanskelig ventesituasjon i beredskapshjem der utrygghet og tilknytning har vært problematisk. På grunn liten tilgang på fosterhjem fra Bufetat har det i flere tilfeller ført til at fosterbarn har bodd på vent i beredskapshjem i inntil et år.

I forhold til hjemmebaserte tiltak vil dette vær til stor besparelse i forhold til ressursbruk og tidsbruk ved å overføre ressurser til kommunen. Samtidig som tiltakene vil være direkte tilpasset barnets og familiens behov.

Kompetanseheving i forhold til kommunalt barnevernsarbeid trenges i stor grad mest til de som har hovedansvaret for at barna, og som jobber tett opp til familien og barnet.

Oppsummering

Det vil være til beste for barna at de meste av fosterhjemstiltak, hjemmebaserte tiltak og hjelpetiltak overføres kommunene. Dette i forhold til ressursbesparelse og faglige vurderinger.

I forhold til institusjoner må dette utredes bedre da vi i Bodø/ Nord-Norge ikke har tilfredsstillende tilbud til våre klienter. Den økonomiske situasjonen i forhold til egenandel må fryses på det nåværende økonomiske nivå, inntil en utredning av hele institusjonsbruken og tilgang på institusjoner er foretatt. Det bør i utredningen være et spesielt fokus på ungdom fra Nord-Norge.

Da det ikke finnes rusbehandlingsspasser for ungdom i Nord - Norge vil det bli vanskelig å se hvordan nordnorske ungdommer skal få samme behandlings tilbud som ungdom fra andre deler av Norge.

Når det gjelder andre tjenester vil det være faglig best at kommune er selvforsyn/opdatert med både metoder og faglighet til å avgjøre hvilke tiltak som er mest tjenelig til våre barn/ungdommer. For å få til et godt og effektivt kommunalt barnevern vurderes det til at det meste av oppgavene, ressurser og økonomi overføres kommunen. Slik kommunen ser det vil dette føre til at kommunen kommer tidlig inn i sakene, gir det rett tilbud, for å hindre fosterhjems plasseringer og institusjons plasseringer og være til barnets beste.

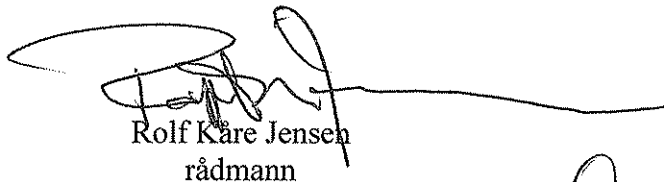
Tiden er overmoden for ett barnevern i Norge!

For ordens skyld stiller Bodø kommune seg også bak høringsuttalelsen fra KS oppsummert i følgende punkter:

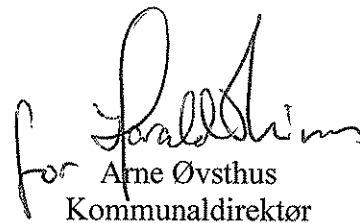
- Et større oppgaveansvar for kommunene må skje gjennom en gradvis ressursforskyvning. Kommunene må få tid til å bygge opp kompetanse og tilbud før de overtar ansvar.
- Alle ressurser til hjemmebaserte tiltak bør ligge i kommunene.
- Ordningen med refusjon av kostnader til forsterkninger i fosterhjem bør opphøre, forutsatt at midlene overføres kommunene.
- KS Nord-Norge mener at forslaget om større kommunal delbetaling for institusjonsplasser er i tråd med en ønsket ressursforskyvning, men de mulige konsekvensene bør utredes bedre før det gjennomføres. KS Nord-Norge anbefaler at en ordning tilsvarende toppfinansiering av ressurskrevende tjenester blir vurdert.
- Ordningen med statlige fagteam bør gradvis avvikles, og ressursene overføres til kommunene.
- KS Nord-Norge vil sterkt fraråde at forslaget som vil gi statlig barnevern en rett til å overprøve kommunenes vurderinger, blir fulgt opp.
- Noen utvalgte store kommuner bør få et helhetlig ansvar for alle hjemmebaserte tiltak og for hele fosterhjemsområdet fra 2013.

KS Nord-Norge mener at Bufetats foreslåtte dobbeltrolle som 1) bistandspliktige overfor kommunene og 2) faglige «normsettere» for barnevernet, er uforenlige, og må revurderes.

Med hilsen

Rolf Kåre Jensen
rådmann

for Arne Øvsthus
Kommunaldirektør